

ROXANA
Amanta norocoasă

DANIEL DEFOE

ROXANA

Amanta norocoasă

Traducere: LIVIU MATEESCU

EDITURA ORIZONTURI

Tel.: 021 336 36 32
E-mail: office@orizonturi.ro
Tip: ARTPRINT

Acesta ar putea fi o descriere a unei persoane care, în ciuda faptului că este o femeie, are o personalitate foarte puternică și o viziune clară asupra lumii. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine.

Este adevărat că se bucură de un succes neașteptat în toate activitățile sale: deosebite, dar, chiar și în culmea prosperității, nu uită niciodată să se bucură de viață. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine.

Moartea în viața ei este o parte din această poveste și o justifică pe deplin. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine. Ea este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine.

Deși există anumite fragmente din povestea ei în care scriitorul, nebuindu-se să relateze o acțiune adevărată, a fost prea direct în exprimare, acesta a făcut tot posibilul pentru a pune în evidență unele aspecte ale vieții ei. Autorul speră că va fi vădit că este o femeie care nu se lasă impresionată de nimic și care are o încredere deosebită în sine.

Povestea vieții Roxanei

M-am născut, conform spuselor prietenilor mei, în orașul Poitiers, din provincia sau ținutul Poictou*, în Franța, de unde am fost adusă în Anglia de părinții mei, care au fugit prigoaniți din cauza religiei lor în jurul anului 1683, când protestanții erau alungați din Franța de cruzimea persecutorilor lor.

Eu, care știam prea puține sau chiar nimic despre motivul pentru care ajunseseam în Anglia, eram destul de mulțumită să mă aflu aici. Londra, un oraș mare și vesel, mi se potrivea de minune. Încă din copilărie iubeam aglomerația și îmi plăcea să văd mulți oameni buni.

Singurul lucru pe care l-am păstrat din Franța a fost limba, tatăl și mama mea fiind oameni mai rafinați decât majoritatea celor cărora li se spunea refugiați; și, având în vedere că ei fugiseră mai devreme din Franța – când le fusese mai ușor să-și asigure bunurile –, luaseră cu ei sume considerabile de bani sau, după cum îmi amintesc, o cantitate importantă de coniac franțuzesc, hârtie și alte bunuri. Și cum acestea se vindeau foarte bine aici, tatăl meu se bucura de o situație financiară prosperă, astfel încât nu se compara nici pe departe cu majoritatea celorlalți emigranți francezi, care veniseră aici doar pentru a se salva de prigoană. Dimpotrivă, casa lui era mereu ticsită de bagaje jalnice ale bietelor ființe înfometate

* Poictou este o provincie din vestul Franței, a cărei capitală era Poitiers. Parte a provinciei romane Aquitania, a căzut pradă vizigoților (418), francilor (507) și a fost disputată frecvent de Franța și Anglia până la sfârșitul războiului de 100 de ani (1337–1453), când a fost încorporată teritoriilor aparținând monarhiei franceze. (N.tr.)

care, la acea vreme, fugeau în Anglia pentru a se adăposti, fiind vânați din cauza credinței lor sau din alte motive.

Într-adevăr, l-am auzit pe tatăl meu spunând că era zilnic abordat de o grămadă de oameni care, indiferent de religie ar fi avut, ar fi putut rămâne mult și bine acolo de unde veniseră, dar care emigraseră în masă, în căutarea unei vieți mai bune, să se căpătuiască, așa cum se zice pe-aici. Aceștia auziseră că în Anglia refugiații erau primiți cu brațele deschise și își găseau repede de lucru, fiind, prin bunăvoința și cu ajutorul oamenilor din Londra, îndrumați să lucreze în fabricile lor din Spittle-Fields, Canterbury și în alte locuri, aflând că muncitorii aveau un salariu mai bun decât în Franța și altele asemenea.

Vă mărturisesc că tatăl meu îmi povestea că era mai deranjat de pretențiile mari ale acestor oameni decât de cei care erau cu adevărat refugiați și care fugiseră îndurând mari chinuri, doar pentru a-și putea păstra credința.

Aveam vreo 10 ani când am fost adusă aici, unde, după cum v-am spus, tatăl meu trăia în condiții foarte bune. Aproximativ unsprezece ani mai târziu tatăl meu a murit. În acest timp eu mă integrasem în lumea bună, făcusem cunoștință cu o parte dintre vecinii noștri englezi, așa cum era obiceiul la Londra. Încă de copilă îmi alesesem trei sau patru tovarășe de joacă de-o seamă cu mine, cu care, pe măsură ce am crescut împreună, am ajuns prietene apropiate. Asta m-a ajutat să-mi desăvârșesc arta conversației și să mă obișnuiesc cu lumea, cu viața socială.

Am studiat la școlile englezești și, pentru că aveam o vârstă fragedă, am învățat perfect limba engleză și mi-am însușit toate obiceiurile tinerelor englezoaice, așa că n-am păstrat nimic din cultura franceză, în afară de limbă. N-am păstrat nici măcar un rest de accent francez – așa cum fac majoritatea străinilor –, ci vorbeam o engleză veritabilă, ca și cum m-aș fi născut aici.

Pentru că trebuie să mă descriu singură, îmi cer iertare dacă nu voi fi tot timpul imparțială, așa cum aș fi dacă aș vorbi

despre altcineva. Iar după ce veți citi cele ce urmează, veți decide dacă m-am zugrăvit într-o lumină prea favorabilă.

Pe la 14 ani eram înaltă și foarte bine făcută; ageră ca un șoim în ceea ce privește cultura generală, rapidă și inteligentă în discurs. Știam să fiu amuzantă; aveam doar replici spirituale și în discuții mă dovedeam un pic prea directă sau, cum am spune în engleză, îndrăzneată, deși aveam un comportament de o bună-cuviință impecabilă. Având sânge francez în vene, îmi plăcea la nebunie să dansez și cântam bine, atât de bine, încât, după cum veți vedea, vocea mea a constituit ulterior un avantaj. Cum aveam toate aceste însușiri, nu-mi doream nici înțelepciune, nici frumusețe, nici bani. Astfel mi-am început viața, întruchipând însușirile pe care și le-ar fi dorit orice tânără, însușiri care mă recomandau celor din jur și care-mi ofereau perspectiva unui trai fericit, dedicat mie însămi.

Pe la 15 ani, tatăl meu m-a măritat cu un celebru berar din oraș și mi-a dat o zestre de 25 000 de livre, adică 2 000 de lire. Iertați-mă că nu dezvălui numele acestui om. Deși el a stat la temelia pierzaniei mele, tot nu pot să mă răzbun atât de aspru pe el.

Cu acest așa-zis soț am trăit foarte bine timp de opt ani. O parte din acest timp am avut și o trăsură sau mai degrabă o imitație de trăsură – toată săptămâna caii trăgeau la furgoanele de bere, dar duminica erau înhămați la trăsură și aveam privilegiul să merg astfel la biserică sau în alte părți, după cum soțul meu și cu mine cădeam de acord, ceea ce, apropo, nu ni se întâmpla foarte des. Dar despre asta vă voi povesti mai târziu.

Înainte de a continua povestea vieții mele de femeie măritată, permiteți-mi să vă fac o prezentare a soțului meu, la fel de imparțială precum a fost și cea pe care mi-am făcut-o mie. Acesta era un tip vesel, arătos, așa cum și-ar fi dorit oricare femeie; înalt și bine făcut; poate un pic cam gras, însă nu atât de gras încât să fie dizgrațios. Dansa bine și acesta cred că a fost primul lucru care ne-a adus împreună. Bătrânul meu

socru se îngrijea de afacerea familiei, astfel încât soțul meu n-avea mare bătaie de cap. Din când în când trebuia doar să mai dea pe-acolo. Profita din plin de această situație, se preocupa prea puțin de afaceri, făcând în schimb tot ce-i poftea inima: se plimba prin străinătate, petrecea în compania prietenilor lui și îi plăcea la nebunie să meargă la vânătoare.

Odată ce v-am spus că era un bărbat chipeș și sportiv, am spus cam tot despre el. Pe de altă parte eu eram nefericită, ca multe alte tinere; mi-l alesesem pentru că era o companie plăcută, un bărbat frumos și vesel. În același timp era un om slab, fără minte, needucat, un partener pe care nicio femeie nu și l-ar fi dorit. Și aici trebuie să-mi iau libertatea, chiar dacă mai târziu îmi voi reproșa, să apelez la suratele mele, la tinerele doamne din această țară și să le pun în gardă. Dacă vă pasă vreun pic de fericirea voastră viitoare, dacă vă propuneți să trăiți confortabil alături de soțul vostru, dacă sperați să vă păstrați averea sau să v-o reclădiți după vreo nenorocire, doamnelor, niciodată, dar niciodată nu vă măritați cu un prost. Măritați-vă cu oricine, câtă vreme nu e prost. Alături de unii bărbați ați putea fi nefericite, însă alături de un prost veți fi foarte triste. Așa cum am spus, un bărbat ar putea să vă facă nefericite, însă alături de un prost nu veți fi niciodată fericite. Nu, nu vă va face viața ușoară nici dacă asta stă în puterea lui. Tot ce face este atât de penibil, tot ce spune este atât de lipsit de sens, încât o femeie cu scaun la cap ajunge să se simtă scârbită și sătulă de el, de douăzeci de ori pe zi. Cât de șocant este pentru o femeie care își prezintă bărbatul chipeș și atrăgător prietenilor ei să fie obligată să roșească după aceea de câte ori îl aude deschizând gura? Să îi audă pe ceilalți domni vorbind cursiv, cu sens și să-l vadă pe el incapabil să spună ceva? Să îl vadă făcându-se de râs sau, mai rău, să îl audă debitând enormități, să îi vadă pe ceilalți râzând de prostia lui.

Apropo, există atât de multe feluri de proști, o asemenea varietate infinită de proști și atât de greu este să știi care este

prostul proștilor, încât mă simt obligată să vă spun: „Doamnelor, nu vă măritați cu un prost, nu vă măritați cu niciun fel de prost, chiar dacă e un prost nebun sau un prost cumpătat, care s-a lăsat de băutură, un prost înțelept sau un prost tâmpit; luați pe oricine altcineva, numai nu prost; ba, mai mult, fiți orice vreți voi să fiți, rămâneți chiar și fete bătrâne, cea mai blestemată situație din lume, mai degrabă decât să vă însoțiți cu un prost”.

Dar acum las deoparte acest subiect, căci mai târziu voi avea din nou ocazia să vorbesc despre el; mie mi-a fost extrem de greu, căci această relație nefericită a fost complicată și mai mult de tot felul de chestii stupide.

În primul rând, și trebuie să vă mărturisesc că acest lucru mi se părea insuportabil, soțul meu era un arogant extrem de încăpățânat. Absolut tot ce spunea el era corect, era potrivit, era la obiect, indiferent cine îi era alături, indiferent de ce ar fi spus cei din jur, deși făcea asta afișând cea mai modestă atitudine posibilă. Și totuși, când trebuia să-și susțină afirmațiile prin argumente solide, bazate pe rațiune, o făcea atât de slab, de lipsit de sens și de dezlănat, încât toți cei care-l auzeau erau dezgustați și jenați de neputința lui.

În al doilea rând, era strict și hotărât, și cel mai strict era în privința celor mai simple și mai neînsemnate lucruri, pe care le făcea astfel îngrozitor de greu de suportat.

Și doar aceste două însușiri ar fi fost de-ajuns pentru a-l descrie pe soțul meu drept o creatură insuportabilă. Așa că vă dați seama ce fel de viață am dus cu el. Cu toate acestea, m-am străduit să mă descurc cât am putut eu de bine și mi-am ținut gura, iar asta a fost singura victorie pe care am obținut-o împotriva lui. Pentru că, atunci când începea să trângănească prostii și vedea că nu-i răspund și nici nu intru în discuții contradictorii cu el pe subiectul respectiv, se enerva îngrozitor și pleca, și astfel scăpam de el fără prea mult efort.

Aș putea dezvolta aici metoda pe care am adoptat-o pentru a-mi face viața suportabilă, pentru a conviețui cu cel

mai enervant om din lume, dar ar fi prea multe de povestit, despre prea multe lucruri neînsemnate. Voi vorbi despre unele dintre acestea, pe măsură ce împrejurările pe care le voi relata vor necesita aducerea lor în discuție.

Se scurseseră vreo patru ani de la căsătoria mea, când tata a murit; mama trecuse la cele veșnice mai demult. Tatălui meu îi dispăcea atât de mult mariajul meu și întrevedea pentru mine atât de puține posibilități de a fi mulțumită de comportamentul soțului meu, încât, când a murit, mi-a lăsat 5 000 de livre și multe alte bunuri, dar l-a împuternicit pe fratele meu să le administreze. Acesta însă și-a încercat norocul în afaceri și, cum nu avea stofă de negustor, și-a pierdut nu numai propria avere, ci și tot ce-i lăsase tata pentru mine, după cum veți afla numaidecât.

Astfel am pierdut ultimul ajutor din partea tatălui meu, și asta pentru că nu se putea avea încredere în soțul meu: iată doar unul dintre „avantajele” de a fi măritată cu un prost.

La doi ani după moartea tatălui meu, mi-a murit și socrul și, așa cum mă așteptam, moștenirea pe care i-a lăsat-o i-a mărit considerabil averea – afacerea cu bere, una foarte profitabilă, i-a revenit acum în întregime.

Dar această îmbogățire a soțului meu de pe urma moștenirii a fost, de fapt, pierzania sa, pentru că nu se pricepea deloc la afaceri, habar n-avea de situația conturilor sale; într-adevăr, la început s-a agitat puțin și a încercat să se poarte ca un om de afaceri, dar nu după multă vreme s-a lăsat pe tânjală. Considera că era sub nivelul lui să verifice registrele de cheltuieli, lăsa toate aceste bătaii de cap pe mâna funcționarilor și contabililor săi; și, atâta timp cât găsea în casierie bani să-și plătească berarul, acciza și să-i mai rămână și ceva pentru el, era relaxat și indolent, lăsând principala lui sursă de venituri să se descurce singură.

Am prevăzut consecințele nefaste ale acestei atitudini a lui și am încercat de mai multe ori să îl conving să se preocupe

mai mult de propria afacere; i-am atras atenția că mușteriii se plâng că sunt neglijanți de angajații lui, pe de o parte, și pe de altă parte, că o să-și piardă toată averea dacă se lasă în grija angajaților săi. Însă nu m-a ascultat, m-a dat la o parte, fie aruncându-mi cuvinte grele, fie pretinzând că lucrurile nu stăteau chiar așa.

Cu toate astea, ca să nu mai lungesc prea mult o poveste plicticoasă și oricum destul de scurtă, până la urmă soțul meu a descoperit că afacerea i se duce de răpă; averea i-a secăt, pe scurt, nu și-a mai putut continua activitatea. O dată sau de două ori echipamentele și ingredientele de preparare a berii i-au fost scoase la mezinat pentru plata accizelor; iar ultima dată, a făcut eforturi supraomenești pentru a le salva.

Acest lucru l-a alarmat și a decis să-și pună ordine în afaceri. Nu-mi părea rău de asta, oricum dacă nu și-ar fi rezolvat problemele la timp ar fi ajuns să le rezolve în alt fel, definitiv, respectiv dând faliment. În același timp, îmi doream să renunțe la afaceri cât încă mai avea ceva din avere, ca nu cumva să ajung săracă lipită pământului și să fiu aruncată în stradă cu copiii; căci acum aveam cinci copii cu el, probabil asta fiind singurul lucru la care se pricepe prostii.

Am fost fericită când soțul meu a găsit să-și vândă afacerea, și încă pe o sumă destul de mare. A reușit astfel să-și plătească toate datoriile și a rămas și cu vreo 2 sau 3 000 de lire în buzunar. Cum a trebuit să plecăm din berărie, ne-am luat o casă la țară, într-un sat situat la vreo trei kilometri de Londra; m-am gândit, mulțumită, că, una peste alta, reușisem să scap cu bine, în condiții onorabile. Și așa fi dus-o destul de bine, dacă soțul meu ar fi putut să dea dovadă măcar de un dram de înțelepciune.

I-am propus să cumpere o casă cu toți banii aceia sau măcar cu o parte din ei, ba chiar m-am oferit să contribui și eu la achiziție cu banii mei, pe care pe atunci încă îi mai aveam. Așa am fi putut trăi suportabil, cel puțin până la moartea lui. Dar cum prostul obișnuiește să ignore sfaturile primite, soțul

meu nu a luat în seamă propunerea mea și a continuat să trăiască la fel de nehibzuit ca înainte: și-a păstrat caii și tovarășii de distracție, mergând în fiecare zi la vânătoare; dar banii s-au evaporat încet-încet și am văzut cum mă apropiam de ruină, fără să pot face nimic pentru a preîntâmpina un eventual dezastru.

M-am străduit în fel și chip să îi atrag atenția, dar în zadar. I-am spus că banii se duc repede și că, după ce se vor termina, vom trăi în mizerie, însă nu l-am impresionat defel. Dimpotrivă, ca un prost ce era, a continuat să trăiască mai departe pe picior mare – cum era obișnuit –, orb și surd la toate lacrimile și rugămințile mele. Și-a păstrat toți caii, toți servitorii și tot anturajul până la sfârșit, până când a cheltuit și ultima sută de lire.

N-au trecut nici trei ani, și banii s-au terminat. Aș putea spune că soțul meu i-a risipit prosteste, cu oameni de nimic, în general petrecea cu vânători și călăreți, oameni care erau mai răi decât el, pentru că așa e omul prost, niciodată nu se simte bine în compania unor oameni mai buni și mai deștepti decât el. În prostia lui s-a întovărășit doar cu ticăloși, a băut alături de tot felul de dubioși și bețivani, oameni cu mult sub nivelul lui.

Iată în ce situație dezastruoasă mă aflu când, într-o dimineață, soțul meu mi-a mărturisit că simțea că ajunsese într-o stare jalnică și că va merge să-și caute norocul în altă parte. Nu era prima dată când vorbea despre asta, mai spusese că pleacă după ce îl tot rugam să se gândească mai mult la el și la familia lui, înainte de a fi prea târziu. Am descoperit însă că nu se putea pune preț pe cuvintele lui, de altfel niciodată nu se putuse pune prea mare preț pe ce spunea el. Așa că mi-am închipuit că și de data asta nu sunt decât vorbe goale, spuse la mânie. Când mi-a spus că o să plece, m-am rugat în gând, ba chiar am dat glas – tot în mintea mea – dorinței mele: „Mi-aș dori să pleci, pentru că astfel, dacă vei mai continua așa, vom muri cu toții de foame”.

În noaptea aceea a rămas totuși acasă. A doua zi dis-de-dimineață s-a dat jos din pat, s-a dus la fereastra care

dădea spre grajd și a suflat în cornul său francez – cum îl numea el – semnalându-le astfel celor din gașca lui că venise vremea unei noi partide de vânătoare.

Era spre sfârșitul lunii august, așa că la ora cinci deja se luminase de ziuă, când i-am auzit pe el și pe cei doi tovarăși ai săi închizând poarta în urma lor. Soțul meu nu mi-a spus nimic în plus față de ce-mi spunea de obicei când pleca la vânătoare. Nici eu nu m-am ridicat din pat, nu i-am spus nimic important, ci m-am culcat la loc și am mai dormit câteva ore.

Cititorii trebuie să fie puțin surprinși să afle că asta a fost ultima dată când mi-am mai văzut soțul. Ba, mai mult, nu doar că nu l-am mai văzut de atunci, dar nici măcar n-am mai auzit nimic despre el de la tovarășii lui de vânătoare sau de la cei doi servitori; habar n-am ce s-a mai întâmplat cu ei și cu armăsarii lor, ce soartă au avut; a fost ca și cum i-ar fi înghițit pământul pe toți și nimeni n-a mai știut nimic de ei, până acum.

N-am fost deloc surprinsă de lipsa lui nici în prima seară, nici în a doua. Nu m-am mirat prea tare văzând că lipsește o săptămână întreagă, apoi încă una. Credeam că, dacă li s-ar fi întâmplat ceva rău, aș fi aflat destul de rapid. Știam, de asemenea, și că avea cu el doi servitori și trei cai, așa că ar fi fost foarte ciudat să li se întâmple ceva și nimeni să nu audă ceva despre asta.

Dar, după cum vă imaginați, pe măsură ce timpul trecea – o săptămână, două săptămâni, o lună, două... –, deveneam din ce în ce mai cuprinsă de spaimă, cu atât mai mult cu cât nu eram decât o femeie singură care rămăsese acasă cu cinci copii de hrănit, o femeie aflată la limita subzistenței, aproape fără o para chioară, doar cu vreo 70 de lire și foarte puține lucruri pe care să le vând, care, deși de preț, nu-mi erau de ajuns pentru a putea hrăni o familie întreagă, și încă pe o lungă perioadă de timp.

Nu știam ce să fac și nici la cine să apelez: nu mai puteam rămâne în casa unde locuiam, chiria fiind prea mare. Nici să plec nu puteam, fără știrea soțului meu, care s-ar fi putut

întoarce oricând. Am continuat deci să locuiesc acolo, înspăimântată, neliniștită și deprimată în ultimul hal.

Am rămas în această stare jalnică aproape un an. Soțul meu avea două surori care erau măritate și o duceau foarte bine, plus alte câteva rude apropiate pe care le știam. De la aceștia speram să primesc ajutor, așa încât le-am trimis destul de des mesaje, în speranța că-mi vor da vești despre soțul meu. Însă toți mi-au transmis că nu știau nimic despre el; și, după nenumăratele mele insistențe, au început să mă vadă ca pe o povară și au ales să-mi transmită asta răspunzând din ce în ce mai lapidar și mai nepoliticos întrebărilor puse de servitoarea mea.

Comportamentul lor m-a afectat, adăugând suferinței mele și mai multă durere; singura mea alinare erau lacrimile, căci nu mai aveam niciun prieten pe lume. Ar fi trebuit să-mi dau seama: cam cu jumătate de an înainte de fuga soțului meu, dezastrul s-a abătut asupra fratelui meu – a dat faliment, și încă în niște împrejurări atât de nefericite, încât am aflat îngrozită nu doar că era în închisoare, ci și că nu prea putea face nimic pentru stingerea datoriilor lui.

Un necaz nu vine niciodată singur. Falimentul fratelui meu a precedat plecarea soțului meu. Speranțele mele se năruiau una după alta și nu mai aveam de unde să cer ajutor. Cu bărbatul dispărut, singură cu cinci copii pe care trebuia să-i întrețin, ajunsese într-o stare atât de jalnică, încât cu greu ar putea fi descrisă în cuvinte.

Îmi mai rămăseseră câteva farfurii și niște bijuterii – lucru firesc dacă e să luăm în considerare zestrea primită și felul în care am fost crescută, dar și faptul că soțul meu, care nu suferise niciodată din cauza sărăciei, nu ajunsese să mă jefuiască, așa cum fac soții de obicei în astfel de cazuri. Dar, cum în lunga perioadă în care l-am așteptat s-au dus toți banii pe care îi aveam la dispoziție, am început să vând din lucruri, unul după altul, așa că acele câteva obiecte de valoare pe care le mai aveam s-au dus rapid și nu mi-au mai rămas decât sărăcia și suferința de a-mi vedea copiii murind de foame. Orice

mamă care trăiește în belșug ar trebui să se gândească la starea în care mă aflam. În ceea ce-l privea pe soțul meu, nu mai speram și nici nu mă mai așteptam să-l revăd și, chiar dacă s-ar fi întors, dintre toți, el ar fi fost cel mai puțin capabil să mă ajute; ar fi fost ultimul om din lume la care aș fi apelat ca să ne aline suferința. El n-ar fi fost în stare să câștige un ban cinstit, nu avea nici capacitatea și nici dorința de a face așa ceva, n-ar fi fost în stare nici să se facă funcționar, nu era în stare să scrie lizibil. Nu numai că nu știa să scrie cum trebuie, nici nu înțelegea ce scriau ceilalți. Nu numai că nu era în stare să înțeleagă bine limba engleză, nici nu putea să scrie cum trebuie o astfel de propoziție. Statul degeaba îi dădea o satisfacție nemaivăzută și ar fi fost în stare să sprijine un stâlp, pufăind din pipă, liniștit, asemenea țăranilor lui Dryden, care fluierau în timp ce-și lăsau gândurile să le hoinărească, în timp ce familia îi murea de foame – așa cum de altfel se și întâmpla. Atât de puțin îi păsa. Și dacă ne-ar fi văzut plini de sânge tot nu ar fi știut de unde sau cum să facă rost de bani, și asta dacă ar fi fost interesat de situația noastră.

Ținând cont de firea și de incapacitatea lui de a face ceva bun, mărturisesc că n-am considerat o mare pierdere faptul că m-a părăsit, așa cum crezusem inițial. Cu toate astea, îmi era foarte greu. Faptul că nu îmi spusese nimic despre planurile lui era o cruzime fără seamă din partea sa. Și ce m-a mirat cel mai mult a fost că, deși el în mod evident își plănuse această plecare, cu ceva vreme înainte de a o pune în practică, nu luase totuși puținii bani care ne mai rămăseseră, nici măcar o parte din ei. Și sunt sigură că nu avea nici măcar 5 guinee în buzunar atunci când a plecat. Tot ce știu este că a lăsat cornul său de vânătoare – căruia el îi spunea „corn francez” – în grajd și harnașamentul de vânătoare. A plecat în schimb echipat cu un harnașament cu care obișnuia să călătorească, harnașament frumos, care era împodobit cu broderii, inclusiv coburi pentru pistoale și pentru alte accesorii ale acestora. Unul dintre servitorii lui a luat și el o șa echipată cu o pereche de pistoale, deși